KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. (klasa 3 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **A, B, E**

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kolonializm w 2. połowie XIX wieku napędzały potrzeby surowcowe i poszukiwanie rynków zbytu dla przemysłu drugiej rewolucji przemysłowej, rywalizacja mocarstw europejskich o prestiż oraz ideologia tzw. misji cywilizacyjnej białego człowieka. Podział Afryki formalnie usankcjonowała konferencja berlińska 1884–1885, po której europejskie mocarstwa błyskawicznie podbiły niemal cały kontynent. Skutkiem była bezwzględna eksploatacja gospodarcza kolonii i zniszczenie miejscowych struktur społecznych, co w XX wieku doprowadziło do narodzin ruchów niepodległościowych w koloniach.
Punktacja: Wskazanie przyczyn (potrzeby surowcowe i rynki zbytu drugiej rewolucji przemysłowej, rywalizacja mocarstw, ideologia misji cywilizacyjnej) – 1 pkt. Wskazanie przebiegu (podbój i podział kontynentów, konferencja berlińska) – 1 pkt. Wskazanie skutków (eksploatacja gospodarcza kolonii, zniszczenie miejscowych struktur społecznych, późniejsze ruchy niepodległościowe) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Nowy imperializm kolonialny wynikał przede wszystkim z potrzeb gospodarczych uprzemysłowionych państw europejskich, które poszukiwały tanich surowców, nowych rynków zbytu dla swoich towarów oraz miejsc do inwestowania nadwyżek kapitału. Istotną rolę odgrywały też czynniki polityczne i ideologiczne — rywalizacja o prestiż międzynarodowy między mocarstwami oraz głoszona przez Europejczyków idea „misji cywilizacyjnej", mająca usprawiedliwiać podbój i eksploatację ludów pozaeuropejskich. Symbolicznym przejawem tego procesu była konferencja berlińska (1884–1885), na której europejskie mocarstwa umownie podzieliły między siebie strefy wpływów w Afryce, praktycznie bez udziału samych Afrykańczyków.
Punktacja: 1 pkt za przyczyny gospodarcze (poszukiwanie surowców i rynków zbytu dla rozwijającego się przemysłu) + 1 pkt za przyczyny ideologiczne/polityczne (rywalizacja mocarstw o prestiż, idea misji cywilizacyjnej) + 1 pkt za konkretny przejaw (np. konferencja berlińska 1884–1885 dzieląca Afrykę). Maks. 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **A**

3. (1 pkt) **B, D, E**

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–C, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rewolucja przemysłowa doprowadziła do masowej urbanizacji - ludność wiejska masowo migrowała do rozwijających się miast przemysłowych w poszukiwaniu pracy w fabrykach. Ukształtowała się nowa klasa społeczna - proletariat przemysłowy, utrzymujący się z pracy najemnej, pozbawiony własności środków produkcji. Warunki życia i pracy robotników były bardzo trudne: długi, kilkunastogodzinny czas pracy, niskie płace, zatrudnianie dzieci oraz fatalne warunki mieszkaniowe w przeludnionych dzielnicach robotniczych. To właśnie te trudne warunki stały się podłożem narodzin ruchu robotniczego oraz idei socjalistycznych, postulujących poprawę sytuacji klasy pracującej.
Punktacja: 1 pkt za skutek demograficzny - masowa urbanizacja, migracja ludności wiejskiej do rozwijających się ośrodków przemysłowych. 1 pkt za powstanie nowej klasy społecznej - proletariatu przemysłowego, żyjącego z pracy najemnej w fabrykach. 1 pkt za trudne warunki życia i pracy robotników - długi czas pracy, niskie płace, praca dzieci, złe warunki mieszkaniowe, oraz narodziny ruchu robotniczego i idei socjalistycznych jako reakcji na te warunki. Maksymalnie 3 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zjednoczenie Niemiec w 1871 roku dokonało się pod przewodnictwem Prus w wyniku polityki „żelaza i krwi" kanclerza Ottona von Bismarcka. Kluczowymi przyczynami były zwycięskie wojny: z Danią (1864, przejęcie Szlezwiku i Holsztynu), z Austrią (1866, bitwa pod Sadową, wykluczenie Austrii z Niemiec) oraz z Francją (1870–1871, oblężenie Paryża). Zjednoczenie przypieczętowało proklamowanie Cesarstwa Niemieckiego w Wersalu (18 stycznia 1871). Skutki dla Europy: Francja utraciła Alzację i Lotaryngię oraz zapłaciła ogromne reparacje (5 mld franków); zmienił się układ sił — Niemcy stały się hegemonem na kontynencie; wzrosły napięcia nacjonalistyczne, które przyczyniły się w długiej perspektywie do I wojny światowej.
Punktacja: Kryterium 1: Wymienienie co najmniej dwóch przyczyn zjednoczenia (np. polityka Bismarcka, zwycięskie wojny: z Danią 1864, z Austrią 1866, z Francją 1870–71) (1 pkt). Kryterium 2: Opisanie skutków politycznych (proklamowanie Cesarstwa Niemieckiego, zmiana równowagi sił w Europie) (1 pkt). Kryterium 3: Wskazanie skutków dla Francji i pozostałych państw europejskich (utrata Alzacji i Lotaryngii, reparacje wojenne, wzrost napięć) (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 13 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	12–13 pkt
dobry (4)	10–11 pkt
dostateczny (3)	7–9 pkt
dopuszczający (2)	4–6 pkt
niedostateczny (1)	0–3 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/europa-i-swiat-2-pol-xix**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.